

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และการศึกษาสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทุกด้านของประเทศ โดยมีสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา เห็นได้จากการที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๕๓ และประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ถึง ๓ รูปแบบ ซึ่งได้แก่ ๑. การศึกษาในระบบโรงเรียน ๒. การศึกษานอกระบบโรงเรียน ๓. การศึกษาตามอัธยาศัย โดยการมุ่งเน้นภารกิจหลักในการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีความรู้คู่คุณธรรม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับภารกิจหลักตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติด้วยการพัฒนาทั้งระบบ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพของปัจจัยการผลิต การพัฒนาคุณภาพของกระบวนการบริหารจัดการ และการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการประกันคุณภาพภายในอยู่ในกระบวนการบริหารจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา^๑

การจัดการศึกษาให้คนในชาติจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่รัฐต้องส่งเสริมเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการศึกษาของคนไทย และให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ภายใต้สภาพสังคมที่ดั่งาม มีวิถีชีวิตที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ต้องจัดการศึกษาให้ทั่วถึงครอบคลุมได้ ทุกหมู่เหล่ารวมทั้งพระภิกษุ สามเณรด้วย ซึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันทั้งทางโลกและทางธรรมได้มีความพยายามที่จะจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับพระภิกษุสามเณรด้วย การบริหารงานการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมนั้นก็ต้องยึดหลักโครงสร้างทางวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการด้วย โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเกี่ยวกับองค์กร

^๑ กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑๐, คู่มือการบริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑๐, (๒๕๕๔), บทนำ. (เอกสารอัดสำเนา)

ทางการศึกษาอยู่มากเช่นด้านการบริหารจัดการด้านหลักสูตรการสอน แต่สิ่งที่สถานศึกษาทั้งหลายต้องรีบพัฒนาให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา คือ งานด้านวิชาการของโรงเรียนเพราะงานวิชาการเป็นงานที่ทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ทางโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจึงสมควรที่จะรีบเร่งพัฒนางานด้านวิชาการ เพื่อให้มีคุณภาพตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ด้วยเพราะสังคมโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความเปลี่ยนแปลงของประเทศและพระราชโบายในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการจะปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ให้ทันสมัยทัดเทียมกับชาติตะวันตก มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของสงฆ์ มีการแยกการศึกษาของพระภิกษุสามเณรและนักเรียนแยกออกจากกัน การศึกษาเริ่มมีระบบระเบียบแบบแผน มีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูเพื่อผลิตครูทำหน้าที่สอนหนังสือโดยเฉพาะ บทบาทของคณะสงฆ์ในฐานะเป็นครูจึงลดลง ต่อมาคณะสงฆ์ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศให้จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้น เป็นการศึกษาแบบหนึ่งของศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยให้เรียนทั้งวิชาธรรมและวิชาสามัญศึกษาควบคู่กันไป จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาแก่ภิกษุสามเณรโรงเรียนดังกล่าว เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมืองกล่าวคือทางฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรมสมควรแก่ภาวะ สามารถดำรงสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาบปไปแล้วก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันศึกษาของรัฐได้หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเอง และบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน^๒

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ ซึ่งมีมูลเหตุสืบเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีสามัญศึกษา สำนักเรียนวัดกล่าวคือ ภายหลังจากที่การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง คือ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งมีพระราชโองการให้เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๓๒ และ พ.ศ. ๒๔๓๖ ตามลำดับ ได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงได้จัดแผนกมัธยมขึ้น เรียกว่า **โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา** กำหนดให้มีการเรียนบาลีนักธรรมและความรู้ชั้นมัธยม โดยรับผู้ที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลีมัศึกษานี้ได้แผ่ขยายออกไปยังต่างจังหวัดหลายแห่ง มีพระภิกษุสามเณรเรียนกันมาก ทางคณะสงฆ์โดยองค์การศึกษาจึงได้

^๒ กรมการศาสนา, การประเมินผลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๓๕), หน้า ๔.

กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่า โรงเรียนบาลีวิสามนัญศึกษาสำนักเรียนวัด โดยมีคณะสังฆมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวง ให้โรงเรียนบาลีวิสามนัญศึกษาสำนักเรียนวัดนี้ เปิดทำการสอบสมทบในชั้นตัวประโยคคือชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ได้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา และเมื่อสอบได้แล้วก็ยังคงได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พระภิกษุสามเณรนิยมเรียนกันมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปตามจังหวัดต่างๆ อย่างกว้างขวาง จนทำให้ทางการคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษารธรรมและบาลีจะเสื่อมลงเพราะพระภิกษุสามเณรต่างมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากเกินไป เป็นเหตุให้ต้องละทิ้งการศึกษารธรรมและบาลีเสีย แต่ทางการคณะสงฆ์ก็ยังพิจารณาเห็นความจำเป็นของการศึกษาวิชาในทางโลกอยู่

ดังนั้นแม่กองบาลีสนามหลวงพระธรรมปัญญาบดี (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, ฟั่น ชุตินฺธโร) จึงได้ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้นใหม่มีวิชาบาลี วิชาธรรม และวิชาทางโลก เรียกว่าบาลีศึกษาสามัญศึกษา และปริทัศน์ศึกษา และได้ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๗ พร้อมกับได้ยกเลิกระเบียบของคณะสังฆมนตรี ว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามนัญศึกษาสำนักเรียนวัดเสียและกำหนดให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีที่คณะสงฆ์ได้จัดขึ้นใหม่แต่ปรากฏการณ์ต่อมาว่าทางวัดตั้งสำนักเรียนตามแบบโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีใหม่นี้มีน้อย นักเรียนก็นิยมเรียนกันน้อยเพราะพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ยังพอใจที่จะเรียน โดยได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนดังกล่าวจึงได้พากันเข้าชื้อกันเป็นนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ของวัดซึ่งตั้งขึ้นโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการมาสมัครสอบเทียบบ้าง เข้าเป็นนักเรียนผู้ใหญ่บ้างทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ในช่วงระยะนั้นเกิดความสับสนเป็นอันมาก ขณะเดียวกันได้มีผู้แทนราษฎร์ได้ยื่นเรื่องราวขอให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดการสอบสมทบในชั้นตัวประโยคให้แก่พระภิกษุสามเณร กรมการศาสนารวมกับกรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาถึงความเห็นรวมกันว่าควรจะต้องตั้งโรงเรียนขึ้นประเภทหนึ่ง เพื่อศึกษาควบคู่กันไป โดยไม่มีการสอบสมทบ แต่ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสอบเองและโดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ว่า “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรม ก็จำเป็นต้องอนุวัตไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ได้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป” ในที่สุดกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๑๔ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.๒๕๓๕ (ที่ใช้ในปัจจุบัน) โดยมีวัตถุประสงค์ที่ให้การศึกษานักเรียนในโรงเรียนดังกล่าว

เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรก็ได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบดำรงอยู่ในสมณธรรมสมควรแก่ภาวะ สามารถดำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาบทไปแล้วก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าให้แก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกันโดยในระยะเริ่มแรกมีเจ้าอาวาส ๕๑ แห่ง รายงานเสนอจัดตั้งต่อกรมศาสนา ปัจจุบันการศึกษาประเภทนี้ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นมาโดยลำดับมีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศซึ่งปีการศึกษา ๒๕๔๕ มีโรงเรียนทั้งสิ้น ๔๐๖ โรงเรียนมีนักเรียนจำนวน ๗๑,๘๙๒ รูป^๓

การศึกษาพระปริยัติธรรม เป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างรากฐานอันมั่นคงต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนา เพราะการที่พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้ทรงภูมิธรรมและเป็นผู้นำทางปัญญาของประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้นการจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณรของไทยจึงมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้บวชเรียนได้ฝึกหัดกายวาจาให้เรียบร้อย อบรมจิตใจให้เป็นสมาธิ และอบรมปัญญาให้รู้แจ้งตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและจัดให้มีการศึกษาบาลีเพื่อเป็นความรู้ในการค้นคว้า และการดำเนินงานการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้พัฒนามาเป็นลำดับปัจจุบันการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาได้รับการยอมรับและมีบทบาทมากขึ้นโดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาของชาติ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีส่วนในการตอบสนองนโยบายของการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชนให้ทั่วถึงเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ทัดเทียมกันตามแนวนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษา

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๗ เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่เกิดขึ้นจากการแยกกลุ่มจากสำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๙ ประกอบด้วย ๖ จังหวัด คือ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดหนองคาย จังหวัดเลย จังหวัดสกลนคร จังหวัดขอนแก่น โดยมีพระสุนทรธรรมธาดา ผู้จัดการโรงเรียนสาธิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นประธานกลุ่มที่ ๙ พระสุนทรปริยัติเมธี ผู้จัดการโรงเรียนวัดศรีสระแก้ววิทยา พระครูศรีอุตรคณารักษ์ ผู้จัดการโรงเรียนวัดสว่างสามัคคี พระครูสุตสารานุกิจ อาจารย์โรงเรียนจันทวิทยาคม พระครูสิริธรรมนิเทศ์ ผู้จัดการโรงเรียนประภัสสร วัดศรีนวล เป็นรองประธานกลุ่ม และมีพระครูสุภกิจโกศล เป็นเลขานุการกลุ่ม ซึ่งปัจจุบัน สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๗ ตั้งอยู่เลขที่ ๔๔๑ วัดศรีนวล ถนนหลัง

^๓ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ประวัติโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๖), หน้า ๘.

เมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ดูแลรับผิดชอบปรียัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ๓ จังหวัด คือ จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน ๖ โรงเรียน จังหวัดเลย จำนวน ๑๕ โรงเรียน และจังหวัดขอนแก่น จำนวน ๔๗ โรงเรียน และมีโรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ใน ๕ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนประภัสสรวริทยา โรงเรียนจันทวิทยาคม โรงเรียนวิเวกธรรมประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนวัดหนองแวงวิทยาและโรงเรียนตราขุพิทยาคม

ปัจจุบันการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๗ มีปัญหาสำคัญหลายประการ กล่าวคือ ด้านบุคลากร พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษายังขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติที่เหมาะสม ในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนก็ยังคงขาดแคลนเป็นจำนวนมากเช่นกัน ด้านอาคารสถานที่ รวมทั้งปัญหาด้านการบริหารงานของโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อีกทั้งยังพบว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๗ มีจำนวนบุคลากรประจำจำนวนไม่มาก ดังนั้นต้องจ้างครูสอนพิเศษซึ่งเป็นเพียงแต่จ้างสอนในรายวิชาเป็นการชั่วคราว ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนบุคลากรผู้สอนบ่อยครั้ง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานต่ำ อุปกรณ์การเรียนการสอน ขาดแคลน ไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร โดยเฉพาะสมุด หนังสือ วัสดุ ครุภัณฑ์ โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนักเรียนยังไม่เพียงพอกับพระภิกษุสามเณร ที่มาศึกษาซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษายากจนจึงต้องมาบวชเรียนขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษาทุกๆ ด้าน ในด้านการเรียนการสอนนั้นในภาคเช้าจะเรียนธรรม-บาลี ส่วนภาคบ่ายจะเรียนวิชาสามัญ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

ในการบริหารงานโรงเรียนนั้น การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญที่สุด เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียน โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนการสอนการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดหมายหลักของโรงเรียนและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียน คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนอยู่ที่งานวิชาการส่วนงานอื่นๆ เป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไปการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานี้จะต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากมีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมในขณะที่มีทรัพยากรจำกัด เช่น ผู้เรียน บุคลากร ผู้สอน อาคารสถานที่ งบประมาณ อุปกรณ์การเรียนการสอน และเวลาเรียน^๔

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ในฐานะเป็นครูสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามาเป็นเวลาหลายปี ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระ

^๔ ปัญญา ภูักดี, รายงานการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๖, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๓. (เอกสารอัดสำเนา).

ปรียัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ว่าได้มีการปฏิบัติงานมีปัญหาอุปสรรคและความต้องการอย่างไรบ้าง เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนา ให้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้นต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตเทศบาลนครขอนแก่นเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ แนวทางการบริหารงานและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตเทศบาลนครขอนแก่นเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ในงานวิชาการ ๑๐ ด้าน โดยยึดตามหลักการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๗ ดังนี้

- ๑) ด้านการพัฒนาหลักสูตร
- ๒) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- ๓) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- ๔) ด้านการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้
- ๕) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
- ๖) ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- ๗) ด้านการนิเทศการศึกษา
- ๘) ด้านการแนะแนวการศึกษา
- ๙) ด้านการประกันคุณภาพภายใน
- ๑๐) ด้านการประสานงานการพัฒนาด้านวิชาการ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ศึกษาที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ใน ๕ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนประภัสสรวินยา โรงเรียนจันทวิทยาคม โรงเรียนวิเวกธรรมประสิทธิ์วิทยา โรงเรียนวัดหนองแวงวิทยาและโรงเรียน ตราชูพิทยาคม

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูประจำและครูพิเศษ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๗ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ จำนวน ๕ โรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น โดยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ทั้งหมด ๑๐๙ รูป/คน

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้ความหมายของข้อความที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นที่เข้าใจตรงกัน จึงกำหนด ความหมายของศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการหรือการจัดกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพประกอบด้วย งานด้านต่างๆ ในงานวิจัยนี้มี ๑๐ ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยและ พัฒนาการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพภายใน ด้านการ ประสานงานการพัฒนาด้านวิชาการ

เขตเทศบาลนครขอนแก่น หมายถึง เขตพื้นที่ที่กระทรวงมหาดไทยมีประกาศยกฐานะ ให้เป็นเทศบาลนคร ตามกฎกระทรวง

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นเพื่อให้ การศึกษาแก่พระภิกษุและสามเณร ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้บริหารโรงเรียน ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน ๑๐๙ รูป/คน

ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาสายสอนทั้งที่ทำหน้าที่ สอนประจำและทำหน้าที่สอนในรายวิชาเป็นการชั่วคราว

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ ได้ทราบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

๑.๖.๒ ได้รู้แนวทางและข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

๑.๖.๓ นำผลการศึกษาไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนวัดหนองแวงวิทยา
แผนกสามัญศึกษาและสถานศึกษาอื่นๆ ต่อไป